

Палеская ластаўка

(Творчы партрэт Яўгеніі Янішчыц)

Яўгенія Янішчыц... Гэтае імя стала легендай. Яна жыла, тварыла, кахала... Паэтэса пайшла з жыцця адзіннатаць гадоў таму. Тады ёй было ўсяго сорак.

У школьнім узросце Яўгенія напісала верш "Ты пакліч мяне. Пазаві..." Сімвалічна. Сённяшня школынкі адзіннатаці класнікі, вывучаючы творчасць паэтэса, знаёмыца з гэтым вершам — узорам лірыкі кахання.

...Пачынаеца ўсё з любvi —
Першы поспех і першыя крокі.

Прыручаюцца салайі
Там, дзе выбеглі ўдалі канавы.

Пачынаеца ўсё з любvi —
Адчужэнне, і боль, і нянавісць...

Яўгенія Янішчыц нарадзілася 20 лістапада 1948 года ў вёсцы Рудка Пінскага раёна Брэсцкай вобласці.

Сkrазная тэма яе творчасці — роднае Палессе. Нездарма сучасны паэт Генадзь Бураўкін назаве Я. Янішчыц "палескай ластаўкай". Яна скончыла філалагічны факультэт БДУ, працавала літкампсультантам у рэспубліканскіх выданнях.

Паспела выдаць сем паэтычных зборнікаў — сярод іх "Снежныя грамніцы", "Ясьельда", "Пара любові і жалю" і інш.

Як творца Я. Янішчыц рэалізавала сябе і не рэалізавала.

Хоць прашумі вясёлым ліўнем! —
Хай след падкажа каляя.

Паміж няшчасных і шчаслівых —
Якая я, якая я?

Яна выйшла замуж за паэта Сяргея Панізініка. Творчая сям'я. У нас, на Беларусі, некалькі такіх сем'яў, калі ён і Яна — творчыя Асобы. Гэта Уладзімір Арлоў і Валянціна Аксак, Людміла Рублеўская і Віктар Шніп...

У Яўгеніі і Сяргея Панізініка нарадзіўся сын, якога назвалі Андрэем.

Каб не глядзелася ў очы ажына
І каб ваўчыннік рук не калоў, —
Тваю калысачку

з лёну, і жыта,
І з наймацнейшых пляля каранёў.

Зорка сачу, каб не збліся з дарогі,
Змоладу каб не запляміў жыццё,
Востры каменьчык — пад мае ногі!
Пад мае руки — шыпы і асцё.

Гордае шчасцейка, мая сямейка,

Ты па слядах маіх слёз не рассей,
Сыне мой першы,
наіўны Андрэйка,
І сын мой апошні,
мужны Андрэй!

Яўгенія Янішчыц зведала шчасце мациярынства, выгадавала сына. Але шлюб распаўся...

У творчасці "палескай ластаўкі" значнае месца займае інтymная лірыка. У шматлікіх вершах за вобразам лірычнай герайні мы ўгадаваем Яўгенію Янішчыц, якая ўмее кахаць і не здолына ненавідзець.

Дзе згубіліся Вы,
Мой нязбытны Каханы?
Мяккі шэплат травы,
Пералескі, курганы.
Неслатольная я?
Выбіраю замнога?
Гэта доля мая —
Песня, сцежка, трывога.
Талент паэтэса прызналі калегі па

поўнілася расчараваннемі ў фальшы-вым свеце.

Вось самы трагічны верш паэтэса:
Вунь першая хмара навісла
Бянятэжна

Над краем.
Легальна зусім і зусім незалежна
Зніка.

Вось першая кропля апала
над борам,
Над гаем...

З гасцінных каналаў і з пышных
уборай —
Зніка.

Зніка з усмешак на тварах
ліслівых,
Няверных.

Знікаю. Хай будзе на момант
шчасліві

Той бераг,
Дзе мроя збылася, дзе кветка
ўзнялася,

А явы не стала...
Знікаю, пакуль я сама ў сабе не
знайшлася

Цвяроза і стала.
Вунь нечая зорка, начная ільдзінка,
Плыве пад-над гаем.

З лютэркаў усіх і усіх
фотадзымкаў —
Знікаю.

Знікаю...
Лірыка Яўгеніі Янішчыц шчымліва-
пачуццёвая. Каханне ў яе творах —
вялікае і неабдымянае. Толькі вось ге-
роі верша "Двое" разлучаны мастом; ён і яна размінуліся, як хвалі, у вер-
шы "Мы дзеесьці размінуліся"; назва
"Жораў ты, а я — сініца" гаворыць са-
ма за сябе.

Што ж за вогненнае шчасце.
Скошан лёс, як сенакос.
Да цябе мне не прыласці —
Прыпадаю да нябёс.

Шмат твораў паэтэса маюць пры-
свяченні — Валянціне Коўтун ("Па-
лессе"), Ніне Загорскай ("Кавалі"),
Генадзю Бураўкіну ("Правінцыя"),
Ніне Мацяш ("Лілеі студзеня"). Ёсць
вершы-звароты да Максіма Багда-
новіча, Лесі Украінкі, Хрысціны Ляль-
ко...

Імя Яўгеніі Янішчыц заўсёды будзе
асацыявацца з Вясною, Каханнем,
Пазійяй.

Галіна ЯСЮЧЭНЯ

пяру — Пімен Панчанка, Ніл Гілевіч, Алег Лойка, Мікола Мятліцкі, Генрых Далідовіч і іншыя.

На творах Яўгеніі Янішчыц можна прасачыць, як няўтульна адчувала сябе герайні ў гэтым свеце. Магчыма, як ліцаць даследчыкі, адбыўся канфлікт асобы, душа якой пера-

Сям'я.

2000.- 3 лістапад.